

W. Jappe Alberts [en] A. G. van der Steur, *Handleiding voor de beoefening van lokale en regionale geschiedenis*. 2e, geh. herz. dr. Weesp 1984

De belangstelling voor het verleden is nog steeds groeiende. Die interesse is voor een groot deel passief, een kleiner aantal liefhebbers houdt zich ook actief met de geschiedenis bezig. De meeste aandacht gaat bij dit alles uit naar het bekende, naar de onmiddellijke omgeving. Een logisch gevolg van die vermeerderde belangstelling is de vlucht die de beoefening van de genealogie en van de lokale en regionale geschiedenis in de laatste tientallen jaren heeft genomen. Schrijvers en uitgevers haken op deze trend in. We worden bedolven onder een stroom van geschiedkundige literatuur en „die stroom rijst al meer en meer”. Met uitzondering van de genealogen is er voor hen die zich actief met de geschiedenis van eigen streek of plaats bezig houden, onder dat grote aanbod geen goede handleiding te vinden. Dat is aan het peil van het merendeel van de onafzienbare stroom regionaal-historische literatuur dan ook wel te merken. Behalve het hierboven genoemde werk, waarvan de eerste druk uit 1968 al jaren uitverkocht was, bestond er weinig op dit gebied voor de actieve amateurhistoricus. Omdat aangenomen mag worden, dat er zich een redelijk aantal beoefenaars van lokale en regionale historie onder de leden van onze vereniging bevindt, leek het zinvol enige aandacht te besteden aan de onlangs verschenen, sterk gewijzigde druk van het werk van Alberts en Van der Steur.

Veel veranderingen

De eerste druk van dit boekje verscheen in 1968 als deel 32 van de Fibulareeks, een uitgave onder auspiciën van de Nederlandse Jeugdbond ter Bestudering van de Geschiedenis. Het werk behoorde in deze reeks met publikaties van een zeer wisselend gehalte, tot de betere soort. Het aandeel van elk der beide auteurs laat zich raden, maar aangenomen mag worden, dat de toen reeds bijna zeventigjarige Alberts, middeleeuws historicus en buitengewoon hoogleraar in de interregionale geschiedenis van Oost-Nederland en West-Duitsland aan de universiteit van Utrecht, het theoretische deel en het hoofdstuk over het historische bronnenmateriaal voor zijn rekening zal hebben genomen. Van der Steur zal dan de schrijver geweest zijn van het deel over het praktische handwerk van de historicus. Hoewel het werk als uitgave van de N.J.B.G. in de eerste plaats op een jeugdig publiek mikte, bezaten en bezitten de beide auteurs zoveel stijl dat ze noch in de neerbuigende onderwijzerspraak van de jaren zestig, noch in het gemeenzame toontje van de jaren tachtig vervallen. Daardoor was en is het werk voor volwassenen evengoed bruikbaar als voor jeugdige historieliefhebbers. Het werd dan ook door beide groepen in gelijke mate gebruikt. De oude uitgave telde 133 pagina's tekst, de nieuwe heeft er 222 nodig. Twee van de vier hoofdstukken waaruit het werk is opgebouwd, zijn geheel herschreven, zodat beter van een nieuwe uitgave kan worden gesproken. De omgewerkte hoofdstukken zijn II „De keuze van het onderwerp” en III „Het onderzoek”. Het eerste van deze twee, waarin een aantal suggesties worden gedaan voor geschiedkundig onderzoek, werd uitgebreid met de onderwerpen politieke geschiedenis, cultuurgeschiedenis en multidisciplinair onderzoek. Het onderwerp archeologie, dat in een geheel andere sfeer ligt en ook een totaal andere wijze van benadering kent, werd terecht afgevoerd. Het paragraafje over economische en sociale geschiedenis, een zeer gewild onderwerp in de moderne geschiedschrijving, groeide van één naar zeven pagina's. Het tweede hoofdstuk werd uitgebreid met een gedeelte over het werken met kaarten. Ook hier dus een aanvulling met een in de laatste jaren sterk in de historische belangstelling geraakte hulpwetenschap.

Inhoud

De structuur van de eerste druk is gehandhaafd. Het werk vertoont een logische opbouw, zoals dat een goed leerboek past. Na een korte inleiding volgen vier hoofdstukken achtereenvolgens over het historische bronnenmateriaal, de keuze van het onderwerp, het onderzoek en als laatste de uitwerking van het materiaal met de eventuele publikatie. Het werk wordt afgesloten door de bijlage „Bronnen en methoden voor het onderzoek naar de geschiedenis van een gebouw”. De inleiding is voor het grootste deel een verdediging van het bestaansrecht van de regionale en lokale geschiedenis, waarbij deze vorm van geschiedbeoefening bij uitstek geschikt wordt geacht voor de amateurhistoricus. Uiteraard komt hierbij de verhouding amateur-vakhistoricus aan bod, evenals de plaats van de lokale en regionale geschiedenis in het totaal der historische wetenschappen. De inleiding wordt afgesloten door een overzicht van wat er zoal op dit terrein in Nederland verricht is. Ons land komt er in vergelijking met de omliggende staten, vooral vergeleken met Engeland, maar pover af. Het hoofdstuk „Historisch materiaal” omvat het geijkte overzicht van de soorten bronnen waaruit de historicus zijn kennis moet putten. Eerst dus de verhalende geschriften, bewust neergeschreven om iets over het verleden mee te delen. Dan de niet verhalende bronnen of documenten, onbewuste getuigenissen van het verleden, vervolgens de kaarten en plattegronden, de topografische afbeeldingen (schilderijen, tekeningen en prenten, die iets van de plaats of de streek tonen) en tenslotte de voorwerpen. Het hoofdstuk is voorzien van een uitvoerige literatuurlijst, waarin ook de zeer recente publikaties goed zijn vertegenwoordigd. Hoofdstuk II „De keuze van het onderwerp” begint met een inleiding waarin iets gezegd wordt over de problemen waarmee elke onderzoeker te maken krijgt. Daarna worden in een zevental paragraafjes even zoveel terreinen genoemd waarop hij zijn aandacht zou kunnen richten. De paragraafjes zijn eigenlijk niet veel meer dan literatuurlijstjes voorzien van een korte inleiding. Zoals in